

		κατηγορίες	είδη	παραδείγματα
προσδιορισμοί	ονομαστικοί	ομοιόπτωτοι	παράθεση	Κύρος, ὁ Περσῶν βασιλεύς, τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἐμάχετο.
			επεξήγηση	Ὁ κοινὸς ἰατρός σε θεραπεύσει, χρόνος .
			επιθετικός	Μετείχομεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων .
			κατηγορηματικός	Πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ (= θα πω).
		ετερόπτωτοι	σε γενική	Σωκράτης ἦν σοφώτατος Ἀθηναίων .
			σε δοτική	Σύμμαχοι Λακεδαιμονίους ὑπάροχομεν.
			σε αιτιατική	Σκόπει πῶς ἂν βελτίων τὴν ψυχὴν γένοιο.
	επιρρηματικοί	μορφές	σημασίες	παραδείγματα
		α. επιρρήματα β. πλάγιες πτώσεις γ. επιρρηματικές μετοχές δ. δευτ. επιρρ. προτάσεις ε. εμπρόθετες φράσεις στ. απαρέμφατα ζ. επιρρ. κατηγορούμενα η. προληπτικά ή του αποτελέσματος κατηγορούμενα	τόπος	Ἐνταῦθα Κύρου βασιλεία (= ἀνάκτορα) ἦν.
			χρόνος	Τῇ πρώτη ἡμέρᾳ ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμὸν.
			τρόπος, μέσο, ὄργανο, συνοδεία	Πάτριον (= εἶναι πατροπαράδοτο) ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι.
			ποσό	Πόσον (= με ποια αμοιβή) διδάσκει Εὐήνος;
			αιτία, σκοπός, ἀποτέλεσμα	Λιμῶ ἀπέθανον (αιτία)
			αναφορά	Εὐ ἔχω τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν .
ὄρος ή προϋπόθεση	Ἐφασαν ἀποδώσειν τοὺς νεκροὺς, ἐφ' ᾧ (= ὑπὸ τον ὄρο) μὴ καίειν τὰς οἰκίας .			
εναντίωση, παραχώρηση	Εὐλαβοῦ (= να φυλάγεσαι ἀπὸ) τὰς διαβολὰς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν .			
βεβαίωση ή ἄρνηση	Οὐ γὰρ δὴ σύ γ' ἦσθα ναυβάτης ἡμῖν.			
δισταγμός ή πιθανότητα	Ἴσως οὖν εἴπομεν ἂν τοῦτο.			

Ασκήσεις

1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις με βάση την πληρότητά τους:

- Οἱ Εὐβοεῖς ἀλιεῖς τοῖς δελφῖσι ἰσομοιρίαν τῆς θήρας ἀπονέμουσι.
- Καὶ ἡ ἄγρα τοιαύτη ἐστί.
- Οἱ δὲ παρανηχόμενοι δελφῖνες τοὺς ἐξωτέρω τῶν ἰχθύων φοβοῦντες ὠθοῦσι.
- Οὐκοῦν ἐκείνοι πιεζόμενοι πανταχόθεν καὶ τρόπον τινὰ κεκινκλωμένοι ἀλίσκονται.

2. Να βρείτε τους κύριους και τους δευτερεύοντες ὀρους των προτάσεων που ακολουθούν:

- Οἱ τοῦ ἀγαθοῦ κριτοῦ λόγοι πείθουσι τοὺς πολίτας.
- Οἱ ἐν Μαραθῶνι πεσόντες ἐν Μαραθῶν καὶ ἐθάπτοντο.
- Οὐ κατασχινῶ (= δε θα ντροπιάσω) ὄπλα τὰ ἱερά.
- Φιλοκλῆς ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων.
- Ἡ Πάραλος ἐπλευσε εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα (= για να αναγγεῖλει) τὰ γεγονότα.

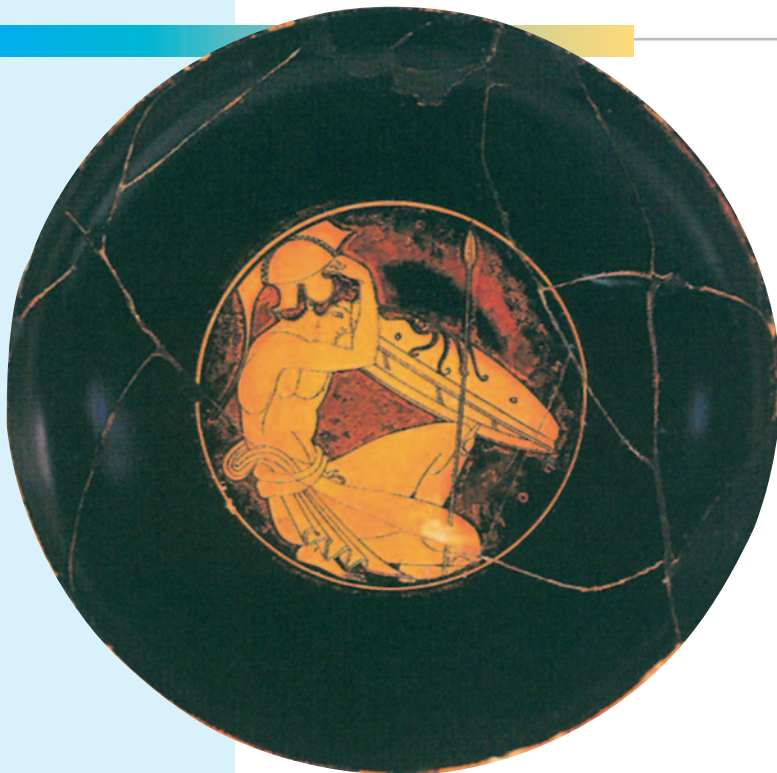
3. Να βρείτε τους προσδιορισμούς στις προτάσεις που ακολουθούν και να τους διακρίνετε σε ονομαστικούς και επιρρηματικούς:

- Οἱ ἀλιεῖς κοίλας τινὰς ἐξαρτῶσιν ἐσχαρίδας.
- Οἱ ἰχθύες πρὸς τινὴ πέτρα ἠσυχάζουσι.
- Οἱ δελφῖνες ἀπαιτοῦσι τοῦ κοινοῦ πόνου τὴν ἐπικαρπίαν τὴν ὀφειλομένην ἐκ τῆς νομῆς.
- Οἱ ἀλιεῖς πιστῶς καὶ εὐγνωμόνως ἀφίστανται τοῦ δικαίου μέρους.
- Οἱ ἀλιεῖς βούλονται καὶ πάλιν τοὺς δελφῖνας συμμάχους ἀκλήτους παρεῖναι.

Μικρὰ ἄθλα μεγάλας δαπάνας καὶ πολλοὺς πόνους καὶ πολλὰς ἐπιμελείας ἐξάγειται ἀνθρώπων.

Ξενοφῶν, Ἰέρων 9.11

Και τα μικρὰ βραβεῖα απαιτοῦν μεγάλες δαπάνες και πολλοὺς κόπους και φροντίδες ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Αττική ερυθρόμορφη κύλικα με παράσταση οπλίτη στον πυθμένα (505-500 π.Χ., Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθήνας)

Η Αθήνα προπύργιο της Ευρώπης

Α. Κείμενο

Ιερή υποχρέωση και απαράβατος ηθικός νόμος επέβαλλε στους Έλληνες την ταφή των νεκρών από τους πολέμους. Σε περιόδους πολέμου οι Αθηναίοι πραγματοποιούσαν με δημόσια δαπάνη μεγαλοπρεπή τελετή προς τιμήν των νεκρών πολεμιστών. Η τελετή αυτή έκλεινε με την εκφώνηση *Ἐπιτάφιο* λόγου από επιφανή άνδρα που οριζόταν από την πόλη. Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από τον *Ἐπιτάφιο* λόγο –που, πιθανόν, συντέθηκε από τον Λυσία– προς τιμήν των νεκρών του Κορινθιακού πολέμου (395-387 π.Χ.), που διεξήγαγαν συνασπισμένοι οι Αθηναίοι, οι Θηβαίοι, οι Αργείοι και οι Κορίνθιοι κατά της Σπάρτης, και τονίζει τη συμβολή της Αθήνας στην απόκρουση του περσικού κινδύνου.

Φύντες καλῶς καὶ φρονούντες ὅμοια, πολλὰ μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ οἱ πρόγονοι τῶν ἐνθάδε κειμένων ἠργάσαντο, ἀείμνηστα δὲ καὶ μεγάλα οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονότες τρόπαια διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον. Μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων διεκινδύνευσαν. Ὅ γὰρ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἐλπίζων καὶ τὴν Εὐρώπην δουλώσεσθαι ἔστειλε πενήτηντα μυριάδας στρατιάν. Ἠγησάμενοι δέ, εἰ τήνδε τὴν πόλιν ἢ ἐκοῦσαν φίλην ποιήσαιντο ἢ ἄκουσαν καταστρέφαιντο, ραδίως τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἄρξιν, ἀπέβησαν εἰς Μαραθῶνα, νομίσαντες οὕτως ἂν ἐρημοτάτους εἶναι συμμάχων τοὺς Ἕλληνας, εἰ ἔτι στασιαζούσης τῆς Ἑλλάδος τὸν κίνδυνον ποιήσαιντο. Ἔτι δ' αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων ἔργων περὶ τῆς πόλεως τοιαύτη δόξα παρειστήκει, ὡς εἰ μὲν πρότερον ἐπ' ἄλλην πόλιν ἴασιν, ἐκείνοις καὶ Ἀθηναίοις πολεμήσουσι· προθύμως γὰρ τοῖς ἀδικουμένοις ἤξουσι βοηθήσοντες.

Λυσίας, *Ἐπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς* 20-22 (διασκευή)

Γλωσσικά σχόλια

φύντες (μτχ. αορ. β' ρ. φύομαι) καλῶς καὶ φρονοῦντες
(μτχ. ενεστ. ρ. φρονέω, φρονῶ) ὁμοία

οἱ ἐνθάδε κείμενοι
οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονότες (μτχ. παρακ. ρ. γίγνομαι)

τὸ τροπαιον
κατέλιπον (γ' πληθ. οριστ. αορ. β' ρ. καταλείπω)

δουλόομαι, δουλοῦμαι (μέση διάθεση)
ἢ μυριάς, τῆς μυριάδος

ἠγησάμενοι (ενν. οἱ Πέρσαι)
εἰ ἐκοῦσαν φίλην ποιήσαιτο (ενκτ. αορ. ρ. ποιέομαι,
ποιοῦμαι)

ἢ (εἰ) ἀκουσίως καταστρέψαιτο (ενκτ. αορ. ρ.
καταστρέφομαι)

ῥαδίως
ἀπέβησαν (οριστ. αορ. β' ρ. ἀποβαίνω)
νομίασαντες ἐρημοτάτους ἂν εἶναι τοὺς Ἕλληνας

ἔτι στασιαζούσης τῆς Ἑλλάδος

ποιοῦμαι τὸν κίνδυνον
αὐτοῖς τοιαύτη δόξα παρειστήκει (οριστ. υπερσ. ρ.
παρίσταμαι)

εἰ ἐπ' ἄλλην πόλιν ἴασιν (γ' πληθ. οριστ. ενεστ. ρ. εἶμι)
ἦξουσι (ρ. ἦκω) βοηθήσοντες (ενν. οἱ Ἀθηναῖοι)

επειδὴ ἦταν καλοὶ (ευγενεῖς) ἐκ φύσεως καὶ εἶχαν κοινές
αντιλήψεις

οἱ νεκροὶ που κείτονται (πβ. ν.ε.: κείμενο, πρόσκειμαι) ἐδῶ
οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων (πβ. ν.ε.: γεγονός, γόνος, γονέας)
το μνημεῖο νίκης (πβ. ν.ε.: τροπαιούχος, τροπή, εντροπία)
ἀφησαν πίσω, κληροδότησαν (πβ. ν.ε.: κατάλοιπο)
υποδουλώνω (πβ. ν.ε.: δουλοπρεπής, εθελοδουλία)
πλήθος αποτελούμενο ἀπὸ 10.000 μέλη (πβ. ν.ε.: εκα-
τομμύριο)

επειδὴ θεώρησαν / πίστεψαν
εἰάν ἐκαναν φίλη με τὴ θέλησή της (πβ. ν.ε.: ἐκούσιος)

ἢ εἰάν τὴν υπέτασαν παρὰ τὴ θέλησή της (πβ. ν.ε.: ἀ-
κούσιος)

εὐκόλα (πβ. ν.ε.: ραδιουργώ, ραδιούργος, ραστώνη)
αποβιβάστηκαν, ἐκαναν ἀπόβαση

επειδὴ πίστεψαν ὅτι οἱ Ἕλληνες θα ἦταν ἐντελῶς ἀβοή-
θητοι

ἐνῶ ἀκόμα οἱ Ἕλληνες θα διαφωνοῦσαν (πβ. ν.ε.: στα-
σιαστής)

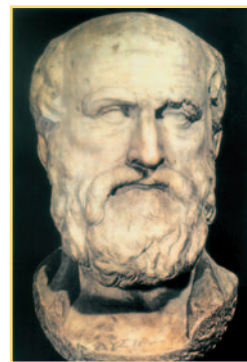
(ἐδῶ) ἀποτολμῶ τὴν ἐπίθεση
τέτοια ἐντύπωση εἶχαν σχηματίσει (πβ. ν.ε.: παράστα-
ση, παραστατικός)

εἰάν ἐκαναν ἐπίθεση ἐν ἄλλῃ πόλῃ
θα ἐρχόνταν γιὰ νὰ βοηθήσουν

Ἐρμηνευτικά σχόλια

τρόπαια: Ἡ λέξη *τρόπαιον* ἢ *τροπαιῶν* δηλώνει μνημεῖο νί-
κης που ἀνεγείροταν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ἐν τῷ σημείῳ ὅπου ὁ
ἐχθρὸς τρεπόταν ἐν φυγῇ. Σὲ περιπτώσεις πού καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι διεκδικοῦσαν γιὰ τὸν
ἑαυτὸν τὴν νικηφόρα ἐκβάση τῆς μάχης στήνονταν *τρόπαια* καὶ ἀπὸ τὴν δύο ἀντιμαχό-
μενες πλευρῆς. Τὰ *τρόπαια* ἀποτελοῦνταν συνήθως ἀπὸ τὰ ὄπλα, τὴν ἀσπίδα, τὰ κράνη
καὶ ἄλλα ἀντικείμενα πού ἐγκατέλειπαν οἱ ἠττημένοι ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Συχνὰ ἀφι-
ερώνονταν με ἐπιγραφή ἐν κάποιῳ θεοῦ καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγον θεωροῦνταν ἱερά καὶ ἀ-
παραβίαστα.

ἀπέβησαν εἰς Μαραθῶνα: Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται ἐν τῇ γνωστῇ ἐκστρατεῖᾳ τοῦ Δαρεί-
ου ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μαραθῶνα πού διεξήχθη τὸ 490 π.Χ.

Ρωμαϊκὸ ἀντίγραφο
προτομῆς τοῦ Ἀναξία
(4ος αἰ. π.Χ., Ἐθνικὸ
Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο
Νεαπόλεως τῆς Ἰταλίας)

Ερωτήσεις

1. Ποιες προϋποθέσεις συντέλεσαν ώστε οι πρόγονοι και οι πατέρες των νεκρών να κληροδοτήσουν στις επόμενες γενιές πράξεις θαυμαστές και αείμνηστες;
2. Με ποιο σχέδιο επιτέθηκαν οι Πέρσες στην Ελλάδα;
3. Γιατί η Αθήνα θεωρήθηκε από τους Πέρσες πόλη-κλειδί για τα σχέδιά τους στην Ευρώπη, σύμφωνα με το κείμενο;
4. Λαμβάνοντας υπόψη όσα εκθέτει ο Πολύβιος στο κείμενο της Ενότητας 3 για το καθήκον του ιστορικού, να εξετάσετε κατά πόσο ο συντάκτης του κειμένου σας υπέπεσε στο σφάλμα που επισημαίνει ο Πολύβιος. Να λάβετε υπόψη στις παρατηρήσεις σας τον σκοπό που υπηρετούσε το κείμενο που μελετήσατε.
5. Να αναζητήσετε ιστορικά γεγονότα από την αρχαία, τη βυζαντινή και τη σύγχρονη ελληνική ιστορία για τα οποία θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι η αντίσταση που πρόβαλαν οι Έλληνες σε εισβολείς λειτούργησε ευεργετικά για την άμυνα της Ευρώπης.

Η Αθηνά Πρόμαχος (χάλκινο αναθηματικό αγαλμάτιο, 480-470 π.Χ., Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθήνας)

B1. Λεξιλογικός Πίνακας

φρονέω, φρονῶ [= σκέφτομαι, είμαι συνετός, σκοπεύω να...]
 < ουσ. **φρήν, φρενός**
 [στο κείμενο συναντήσατε τον τύπο: φρονοῦντες]

Αρχαία Ελληνική - - - - **Αρχαία / Νέα Ελληνική** - - - - **Νέα Ελληνική**

Ομόρριζα	απλά	φρενῶ [= συνετίζω] φρενιτιῶ φρενιτιώδης τὸ φρόντισμα	αἱ φρένες (πληθ.) φρόνμιος ἡ φροντίς (-ίδα) φροντίζω φρονῶ ἡ φρενίτις (-ίδα) [= η παραφροσύνη] τὸ φροντιστήριον (-ο) ἡ φρόνησις (-η) τὸ φρόνημα φρονηματίζω	φρόνιμα (επίρρ.) φρονημάδα φρονημίτης
	σύνθετα	ἡ εὐφρόνη [= η νύχτα] τὸ σωφρόνισμα φρενόπληκτος [= παράφρων]	φρενήρης φρενοβλαβής ἄλλοφρων ἄφρων εὐφραίνω ἐχέφρων ὀμόφρων μεγαλόφρων μετριόφρων παράφρων περιφρονῶ ἡ περιφρόνησις (-η) ὁ σάφρων ὁ σωφρονισμός ἡ σωφροσύνη ὑψηλόφρων φιλόφρων ἡ φιλοφρόνησις (-η)	αβροφροσύνη [= ευγενική συμπεριφορά] γενναιοφροσύνη εθνικόφρων νομιμόφρων φρενοκομείο φρενοπαθής

Ασκήσεις

1. Να γράψετε μία πρόταση στη ν.ε. με καθεμιά από τις λέξεις: **αβροφροσύνη, γενναιόφρων, φιλοφρόνηση, φρόνηση.**
2. Να γράψετε νοηματικώς αποδεκτές φράσεις συνδυάζοντας λέξεις από τις δύο στήλες:

A'	B'
σωφρονιστικός	φιλοφρονήσεις
φρενήρης	ίδρυμα
ανταλλάσσω	υψηλό
φρόνημα	πορεία

3. Να βρείτε από τα απλά ομόρριζα του Λεξιλογικού Πίνακα λέξεις της α.ε. συνώνυμες των παρακάτω:

συμβουλευώ	_____	ηθικό	_____
συνετός, λογικός	_____	πιστεύω	_____
μεριμνώ, προσέχω	_____	σύνεση	_____

B2. Ετυμολογικά**Επαναληπτικές ασκήσεις****1. Να αναλύσετε τις παρακάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και να χαρακτηρίσετε το α' συνθετικό τους σύμφωνα με το παράδειγμα:**

σύνθετη λέξη	α' συνθετικό	το α' συνθετικό είναι
εὐφρων	εὐ	άκλιτη λέξη, επίρρημα
ἐχέφρων		
μετριόφρων		
φρενοβλαβής		
φρενόπληκτος		
παράφρων		
ὕψηλόφρων		

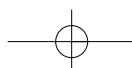
2. Να σχηματίσετε παρασύνθετα ρήματα από τα σύνθετα επίθετα του Λεξιλογικού Πίνακα που δίνονται σύμφωνα με το παράδειγμα:

σύνθετο επίθετο	παρασύνθετα ρήματα
σάφρων	σαφρονέω, σαφρονῶ
ἄλλόφρων	
ὁμόφρων	
μετριόφρων	
ὕψηλόφρων	
μεγαλόφρων	

3. Να βρείτε με τη βοήθεια των λεξικών σας την κυριολεκτική και τη μεταφορική σημασία των παρακάτω λέξεων της α.ε.: λευκός, πικρός, τρόπαιον.**Γ1. Γραμματική****1. Ευκτική μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων**

Οι τύποι **ποιήσαιντο** και **καταστρέψαιντο** του κειμένου της Ενότητας είναι τύποι ευκτικής μέσης φωνής.

Όπως και στην ενεργητική φωνή, θεματικά φωνήεντα της ευκτικής είναι το -οι- για τον ενεστώτα και τον μέλλοντα και το -αι- για τον αόριστο.

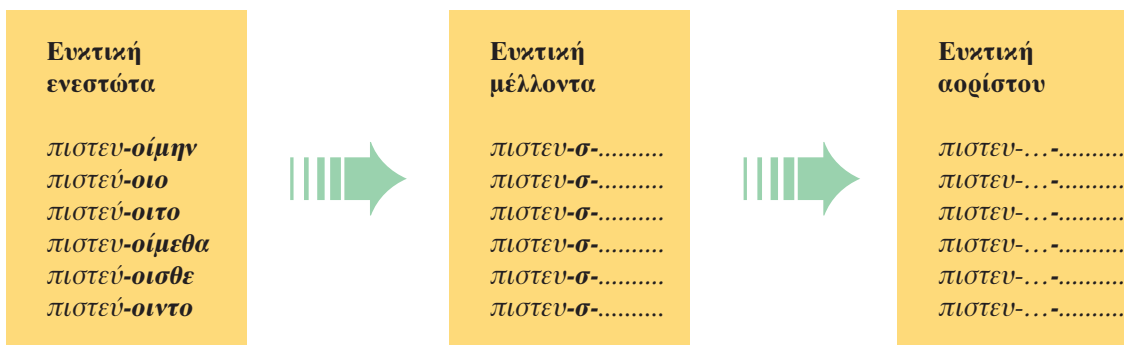
α. Σχηματισμός και κλίση ευκτικής ενεστώτα, μέλλοντα και αορίστου μέσης φωνής

Στον αριστερό πίνακα του σχήματος δίνεται η κλίση της ευκτικής ενεστώτα μέσης φωνής.

Ο μέλλοντας έχει ακριβώς τις ίδιες καταλήξεις με τον ενεστώτα (με την προσθήκη του χαρακτηριστικού -σ- πριν από τις καταλήξεις).

Ο αόριστος διαφοροποιείται από τον μέλλοντα ως προς τη χαρακτηριστική δίφθογγο, που είναι -αι- αντί για -οι-.

❖ Να συμπληρώσετε και να τονίσετε τους τύπους που λείπουν από τους πίνακες:

Παρατηρήσεις

1. Η ευκτική, όπως και η υποτακτική, αορίστου δεν παίρνει αύξηση (είτε χρονική είτε συλλαβική).

2. Για τον σχηματισμό και την κλίση της ευκτικής μέλλοντα και αορίστου μέσης φωνής των αφωνόληκτων ρημάτων χρησιμοποιούμε τις ίδιες καταλήξεις με τα φωνηεντόληκτα ρήματα, αλλά το θέμα των ρημάτων αυτών μεταβάλλεται, όπως και στην οριστική των ίδιων χρόνων.

π.χ. φυλάττομαι → φυλαξοίμην - φυλαξαίμην, τρίβομαι → τριψοίμην - τριψαίμην, ψεύδομαι → ψευσοίμην - ψευσαίμην.

β. Σχηματισμός και κλίση ευκτικής παρακειμένου μέσης φωνής

Η ευκτική του παρακειμένου στη μέση φωνή σχηματίζεται περιφραστικά από τη μετοχή παρακειμένου μέσης φωνής του ρήματος και την ευκτική ενεστώτα του ρ. *είμι*.

❖ Να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί:

Κλίση ευκτικής παρακειμένου μ.φ.

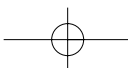
λελυμένος, λελυμένη, λελυμένον _____	λελυμένοι, λελυμένοι, λελυμένα _____
» » » _____	» » » _____
» » » _____	» » » _____

2. Ευκτική μέλλοντα ρ. *είμι*

Όπως διδαχθήκατε στην προηγούμενη τάξη, η οριστική μέλλοντα του ρ. *είμι* είναι *ἔσομαι* και κλίνεται όπως η οριστική μέλλοντα μέσης φωνής των αφωνόληκτων ρημάτων (πλην του γ' εν. *ἔσται*). Κατά ανάλογο τρόπο σχηματίζεται και κλίνεται η ευκτική μέλλοντα του ρήματος αυτού.

❖ Να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί:

α' εν. <i>ἔσοίμην</i>	α' πληθ. _____
β' εν. _____	β' πληθ. _____
γ' εν. _____	γ' πληθ. _____

Γ2. Σύνταξη

Ομοιόπρωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί

Οι ομοιόπρωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί προσδιορίζουν ονοματικούς όρους σε μια επαυξημένη πρόταση συμφωνώντας με αυτούς στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση.

επιθετικός	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσδίδει μια μόνιμη ιδιότητα στον όρο τον οποίο προσδιορίζει. ✓ Συνήθως είναι έναρθρος. Καταχρηστικά λογίζεται ως επιθετικός προσδιορισμός οτιδήποτε βρίσκεται ανάμεσα σε ένα άρθρο και το ουσιαστικό που αυτό συνοδεύει, π.χ. <i>οἱ κάτω θεοί</i>. ✓ Ως επιθετικοί προσδιορισμοί χρησιμοποιούνται: επίθετα, επιθετικές μετοχές, αντωνυμίες και αριθμητικά. π.χ. <i>Εἶχον δὲ πάντες κρᾶνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς</i> (= κατακόκκινους). (επίθετα) <i>Λύσανδρος τὰ ὑπάρχοντα χρήματα Κύρω ἀπέδωκεν</i>. (επιθετική μετοχή) <i>Ἡ δὲ ἄλλη φάλαγξ ἐν τῷ δεξιῷ ἦν</i>. (αντωνυμία) <i>Ὁ Ἀσωπὸς δύο μὲν παῖδας εἶχεν, εἵκοσι δὲ θυγατέρας</i>. (αριθμητικά) <i>Ὁ ἐνθάδε σύλλογος ἀρχὴ γενήσεται τοῖς Ἑλλησιν τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας</i>. (επίρρημα και εμπρόθετη φράση που περιέχονται μεταξύ άρθρου και ουσιαστικού)
κατηγορηματικός	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσδίδει μια παροδική ιδιότητα στον όρο τον οποίο προσδιορίζει. ✓ Δεν έχει άρθρο, ενώ το ουσιαστικό που προσδιορίζεται από αυτόν συνήθως έχει (π.χ. <i>Τέμνω τὸ δένδρον τῷ πελέκει ὄξει</i>). ✓ Τα επίθετα <i>πᾶς, ἅπας, ὅλος, ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, μόνος</i> και οι αντωνυμίες <i>αὐτός και ἕκαστος</i>, όταν δε συνοδεύονται από άρθρο, λειτουργούν ως κατηγορηματικοί προσδιορισμοί (Αν συνοδεύονται από άρθρο, εκλαμβάνονται ως επιθετικοί προσδιορισμοί). π.χ. <i>Ἡ τῶν ἡγεμόνων ἀδικία ὄλην τὴν πόλιν βλάπτει</i>.
παράθεση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσδίδει ένα ήδη γνωστό κύριο γνώρισμα στον όρο (συνήθως ουσιαστικό) τον οποίο προσδιορίζει. ✓ Βρίσκεται συνήθως μετά τον όρο τον οποίο προσδιορίζει. ✓ Συνήθως είναι ουσιαστικό. Σπανιότερα ουσιαστικοποιημένο επίθετο, επιθετική μετοχή ή αναφορική πρόταση. π.χ. <i>Δήμητρος καὶ Περσεφόνης, τῆς θυγατρὸς, λαμπρὸν ἱερὸν ἐν Ἐλευσίῃ ἦν</i>.
επεξήγηση	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διασαφηνίζει τη σημασία του όρου (συνήθως ουσιαστικού) τον οποίο προσδιορίζει. ✓ Βρίσκεται συνήθως μετά τον όρο τον οποίο προσδιορίζει. ✓ Συνήθως είναι ουσιαστικό. Σπανιότερα αντωνυμία ή και δευτερεύουσα πρόταση. π.χ. <i>Μεγίστου κακοῦ ἀπηλλάγησαν, πονηρίας</i>.

Ασκήσεις

1. α. Να κλίνετε την ευκτική μέλλοντα και αορίστου των ρημάτων *δέχομαι, ἄπτομαι, ψεύδομαι, λούομαι*. β. Να κλίνετε την ευκτική παρακειμένου των ρημάτων *βουλεύομαι, κρύπτομαι*.

2. Να μεταφέρετε τους τύπους ευκτικής που σας δίνονται στο ίδιο πρόσωπο του άλλου αριθμού και να δηλώσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται ο κάθε τύπος:

<i>παιδενσαίμεθα</i>		<i>καταψηφίσαισθε</i>	
<i>στρατοπεδεύσοιντο</i>		<i>κεχαρισμένον εἶη</i>	
<i>καταγεγραμμένοι εἶητε</i>		<i>πυνθανοίμην</i>	
<i>τρέφοιο</i>		<i>μετασκευασοίμην</i>	
<i>δεδιωγμένοι εἶεν</i>		<i>νομίσαιτο</i>	

3. Να βρείτε τους τύπους υποτακτικής και ευκτικής μέσης φωνής που υπάρχουν στο κείμενο που ακολουθεί και να τους μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο των άλλων χρόνων:

Βασιλεὺς μέντοι τὰς σπονδὰς λέλυκε καὶ φυλάττεται ἡμᾶς ὡς πολεμίους. Φυλαξόμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς τοὺς βαρβάρους. Οὕτω εἰς τὸ ἐξῆς πορευσόμεθα διὰ πολεμίας τῆς χώρας, ἀλλ' ἀσφαλεῖς ἐσόμεθα καὶ διαπραξόμεθα (= θα κατορθώσουμε) εἰς Ἑλλάδα ἐλθεῖν. Εἰ δὲ καθ' ἡμέραν πορευοίμεθα πλεῖον (= περισσότερο), ἀπαλλαξαίμεθα ἂν πολὺ τοῦ στρατεύματος.

4. Να γράψετε στη στήλη Β' το α' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος από το οποίο προέρχονται οι τύποι ευκτικής που δίνονται στη στήλη Α':

A'	B'
συνηθροισμένοι εἶεν	
πολιτευσαίμην	
τρίψοισθε	
ταράσσοιτο	
ἀναπεπανμένοι εἴημεν	
ἐγκαλύψαιο	

5. Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς στις παρακάτω προτάσεις:

- Ἀείμνηστα καὶ μεγάλα οἱ ἐξ ἐκείνων γεγονότες τρόπαια διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον.
- Μόνοι ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων διεκινδύνευσαν.
- Ἔτι δ' αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων ἔργων περὶ τῆς πόλεως τοιαύτη δόξα παρειστήκει.

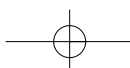
6. Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς στις παρακάτω προτάσεις:

- Καλῶς σὺ ἂν ἐρήμης γῆς ἄρχοις μόνος.
 - Παρ' Ὀμήρῳ θαυμάζομεν τοὺς ἥρωας, Ὀδυσσεά καὶ Ἀχιλλέα.
 - Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν Ἀθηναίων.
 - Ἄλλων μὲν γὰρ ἄλλαι χῶραι καρπῶν τε καὶ τόκων εὐφοροὶ εἰσιν.
 - Ὅθεν καὶ ἐξήλουν πολλοὶ ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνεσθαι κατὰ πόλεμον.
- στ. Κλεόκριτος, ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, κατασιωπησάμενος (= αφού επέβαλε σιωπή) ἔλεξεν.

**Τὰ ἁμαρτήματά σου πειρῶ μὴ λόγοις ἐπικαλύπτειν,
ἀλλὰ θεραπεύειν ἐλέγχους.**

Στοβαῖος, Ἀνθολόγιον 3.13.53

Να προσπαθεῖς ὄχι να σγκαλύπτεις τα σφάλματά σου με λόγια
ἀλλά να τα διορθῶνεις με ἔλεγχο.

Η οικογένεια του Δαρείου ικετεύει τον Αλέξανδρο (γραβούρα του 15ου αι., Εθνική Βιβλιοθήκη, Παρίσι)

Μεγαλόψυχη στάση

Α. Κείμενο

Γραμμένη στην τελική της μορφή το 300 μ.Χ. βάσει πηγών που φτάνουν μέχρι και στην πρώιμη ελληνιστική εποχή, η *Μυθιστορία του Αλεξάνδρου*, ιστορικό έργο άγνωστο δημιουργού που αποδίδεται ψευδώς στον Καλλισθένη, δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο λόγω της αξίας της ως ιστορικής πηγής όσο για την επίδραση που άσκησε στις φιλολογίες διαφόρων λαών με τις αμέτρητες μεταφράσεις και διασκευές που γνώρισε. Στο απόσπασμα που θα μελετήσετε ο Αλέξανδρος ανακοινώνει με επιστολή του στα γυναικεία μέλη της περσικής βασιλικής οικογένειας τον θάνατο του Δαρείου Γ'.

Βασιλεύς Ἀλέξανδρος Στατείρα καὶ Ῥοδῶ καὶ Ῥωξάνη τῇ ἐμῇ γυναικὶ χαίρειν. Ἀντιταξάμενον ἡμῖν Δαρεῖον οὐκ ἠμυνάμεθα, εἰ μὴ τοῦναντίον, ἠνχόμην γὰρ ἐγὼ ζῶντα ὑπὸ τὰ ἐμὰ σκῆπτρα ἔχειν· ἐλαχίστως δὲ ἔχοντος ἐπὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ τοῦτον κατέλαβον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀναπνοῇ, ὃν ἐλέησας τῇ ἐμαυτοῦ χλαμύδι περιέστειλα. Ἐπυθόμην δὲ παρ' αὐτοῦ τι ἀκοῦσαι περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ. Ὁ δὲ μοι εἶπεν· «παρκαταθήκην ἔχε τὴν ἐμὴν θυγατέρα Ῥωξάνην καὶ συμβιώσει σοι». [...] Τοὺς μὲν αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἠμυνάμην ἀξιοπρεπῶς [...]. Προσέταξα δὲ ἥρωον αὐτῷ γενέσθαι παρὰ τοὺς πατρῶους αὐτῷ ἥρωας· καὶ ὑμεῖς δὲ τῆς λύπης αὐτοῦ παύσασθε· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἀποκαταστήσω εἰς τὰ ἴδια βασίλεια [...]. Κατὰ γοῦν τὰς διατάξεις Δαρείου Ῥωξάνην τὴν ἐμὴν γυναῖκα σύνθρονόν μου εἶναι βούλομαι, ἐὰν δὲ καὶ ὑμεῖς μοι συμπνεύσητε, προσκυνεῖσθαι αὐτὴν ὡς Ἀλεξάνδρου γυναῖκα βούλομαι καὶ κελεύω. Ἔρρωσθε.

Ψευδο-Καλλισθένης, *Μυθιστορία Ἀλεξάνδρου*, Παραλλαγή γ, 22

